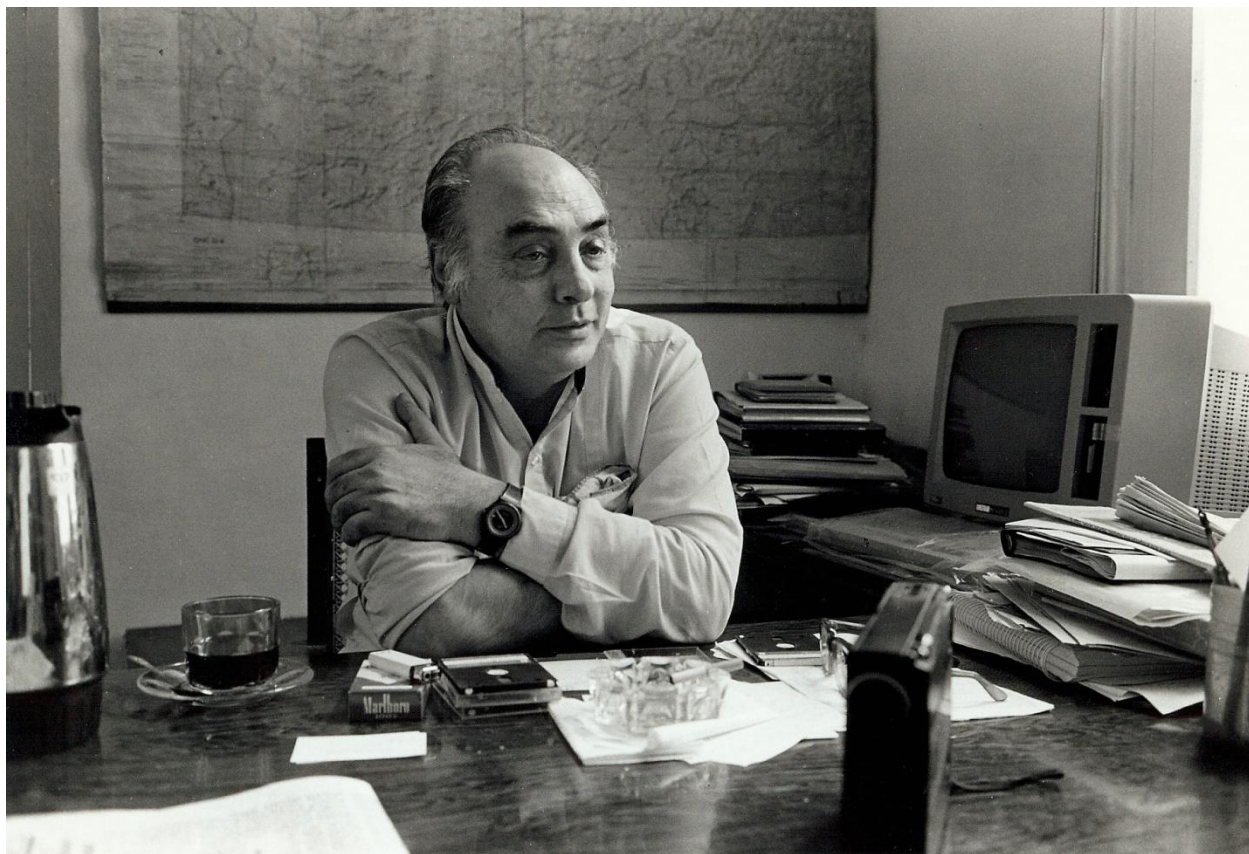

پوهاند مجروح د شهادت شیردیرشم تلین

پوهاند داکترسید بهالدین مجروح د ۱۹۸۸ عیسوی کال د فبروری په ۱۱مه نیټه
په خپل دفتر، افغان اطلاعاتی مرکز کی د افغانستان د معلومو دښمنانو له خوا په
شهادت ورسید. انا لله و انا الیه راجعون

Professor Majrooh in first year of immigration in a hard situation started Afghan Information Centre monthly bulletin with a simple typewriter in his friend's house

۱۹۸۰ کال په افغانستان د شوروی سرو پوځونو د ننوتو سره سم پوهاند مجروح د فبروی په ۱۲ پاکستان ته مهاجرت وکړ، او پېښور ته د رسیدو سره یی د افغان اطلاعاتی مرکز فعالیت د انگلیسی ژبی د میاشتني خپرونی سره شروع کړ. افغان اطلاعاتی مرکز یواځینی مستقله رسنی وه چی هیڅ تنظیم پوری اړه نلرله او په افغانستان د روس د یرغل او د آزادی د جنگ اول لاس خبرونه، راپورونه او مرکي، د مهاجرت، داخلی بی خای شوی اولس، د بشري حقونو سرغړونه، بیړنی مرستی، اقتصادی، اجتماعی، صحی او د افغانستان عمومی حالت اطلاعات د جنگ په دواړو خواو کی چی د مرکز راپورترانو راټولیدل، مجروح صاحب د خپل تحلیلونو او وړاندوینوسره ټولو نړیوالو رادیویی، تلویزیونی او چاپی رسنیو او اړوند نړوال موسساتو ته وړاندی کول او هم یی د مرکز د انگلیسی ژبی میاشتني خپرونی کی نشر ته سپارل. هغه وخت پر افغانستان د روس یرغل او په مقابل کی افغان اولس جهاد د نړی د میډیا د خبرونو سرخط ؤ. دی حساس وخت کی چی پوهاند مجروح کوم لمړی لاس کره او هر اړخیز معلومات نړی ته

وړاندې کول په لنډ وخت کې يې افغان اطلاعاتی مرکز نړيوال شهرت ته ورساوه.

تنظيمی رسنيو خپل اعتبار په نړيواله ميډيا کې د لاسه ورکړی ؤ، ددی دپاره چی د جهاد د سنگر د فتوحاتو ادعا به ټولو تنظيمونو په يوه وخت کوله او هر يو به کوبنس کولو چی تر ټولو لمړې خپل راپور خپور کړي تر څو د پاکستانی استخباراتو (ای اس ای) نه پری پیری وسلی او مرستی تر لاسه کړی. خو دا تشه خواری وه ځکه پاکستانی ميډيا به د هغه چا په نامه خبرونه خپرول څوک چی د استخباراتو وفاداره نوکران وو، او د وسلو او مرستو دری برخی به یی تر لاسه کولی.

د تنظيمی مدعیانو د فتوحاتو دا ناقابل اعتبار راپورونه او لاپي به نړوالی ميډيا بيا پوهاند صاحب سره چک کولی تر څو اصل حقایق ځان ته معلوم کړي. داسی خارجی څوک نه ؤ چی د افغانستان په اړه يې پاکستان ته سفر کړې اوسي او افغان اطلاعاتی مرکز يې نه وي لیدلي او مجروح صاحب نظر، تحلیل او وړاندوینی يې نه وي اوریدلي. دی میلمنو کی عالی رتبه سیاسی، نظامی، استخبارتی مشران، دیپلوماتان، بشری حقوقو مسؤلین، او ټولو معتبرو نړيوال خبری رسنيو راپورتران، د انجيوگانو مسؤلان او داسی نور په لسه او خارجيانو په څنگ کی پيرو جهادی قوماندانانوهم هره ورځ د افغان اطلاعاتی مرکز نه لیدنه کوله چی د مرکز ته راغلي میلمنو په کتاب يې لاسلیکونه او یاداشتونه موجود دی.

همداشان پوهاند مجروح سره د ډیر مصروفیت په ټولو نړيوالو کنفرانسونو، سیمینارو او غونډو کی برخه اخیستله چی د افغانستان په رابطه جوړیدل، او هری غونډې ته علمی، سیاسی او ټولنیزی مقالی او تحلیلونه وړاندی کول او د افغانستان او دمنطقی د مشکلاتو د حل د پاره وړاندیزونه کول او د راتلونکو چلنجونو نه به یی افغان اولس او نړيوالو ته اخطارونه ورکول.

پوهاند صاحب ته په خپله ټوله مبارزه کې هغه وخت ډیر تشویش پیدا شو چې دې پوه شه چې افغانستان ته د نیردې دوستانو په جامه کې داسې ستر چلنجونه پېښ دي چې د دښمن تر مخامخ سنگر ډیر خطرناک او ویجاړونکي دي. د پوهاند صاحب دلیکنو تحلیلونو او وړاندوینو اصلی پیغام افغان اولس د آزادۍ سترپیر او ته رسول وو. کوم چې دده د شهادت اصل عامل بلل کیږي. پوهاند صاحب دا کوبښن کاوه چې «دوستان» پدې پوه کېږي چې افغانستان ته پلمی جوړول او یوازی خپلې منافع ترلاسه کول سمه لار نده او دواړو خواوې د نه جبرانکیدونکي توان سره مخامخ کوي. د حسن نیت، متقابل احترام، دوستۍ، ورگلوۍ، او ګډو منافو په اساس د افغان ملت اعتماد جلبول او همکارۍ ته رابلل تر ټولو آسانه او د ستر منطقوي ثبات او نړیوال سیاسي او اقتصادي (د منځنۍ د انرژي منابعو ته لاسرسۍ) پرمختګ ته د رسیدو لنډه لاره ده. مګر څنګه چې د نړیوالو سره ګاونډیانو افغانستان کې د جنګ ویجاړونکي پروژه لا په مخ وړله او د دوست په جامه کې د افغانستان لاندې کول او د آزادۍ جهاد دبی ساره قربانۍ سره د خپلو حزبې او جمعیتي نوکرانو په لاس په شرم بدلول، او دا اتل اولس د غلام غلام کول او افغانستان د ستراتیژیک عمق دپاره په پنځمه صوبه بدلول لوی هدف ؤ نو ددې په ځای چې د پوهاند صاحب دغه ارزښناک وړاندیزونه کوم چې د افغانستان ستراتیژیک، جیوپولیتیک موقعیت او د ژور تاریخي شالید او ټولنیزو واقعتونو په اساس دوی ته د سترو سپارښتنو په بڼه وړاندې کیدل، دوی پرته له دې چې دا وړاندیزونه مطالعه او ارزیابی کړي برعکس یې دوی وهڅول چې د پوهاند مجروح په شان د ستر ملي او علمي شخصیت د منځه وړلو دسیسه ګړندی کړي.

پوهاند مجروح دری ورځی مخکی د شهادت نه د پروفیسر فلیکس ارمکورا (د افغانستان دپاره د ملگرو ملتونو د سرمنشی د بشري حقوقو خاص استاخی) سره د خبرو په حال کی.

د یادونی وړ ده چی ارمکورا به د یوه هیئت په مشرۍ په منظم ډول افغان اطلاعاتی مرکز ته راته او په ورځو ورځو به یی د جنگ د قربانیانو او عینی شاهدانو سره مرکی کولی او د بشري حقونو د سرغړونو اسناد به یی راټولول. د پوهاند مجروح د شهادت وروسته کوم وخت چی د مرکز د چلولو مسؤلیت ماته وسپارل شو پروفیسر ارمکورا خپل دود ته دوام ورکړ او ماته به یی خبر راکړ چی څه وخت مرکز ته راځی تر څو مونږ د بشري حقونو د سرغړونو اسناد او عینی شاهدان راټول کړو. دا ویلی شم چی هغه وخت په افغانستان کی د ملگرو ملتونو د بشري حقونو د سرغړونو په ریکارد کی لویه برخه معلومات افغان اطلاعاتی مرکز برابرول.

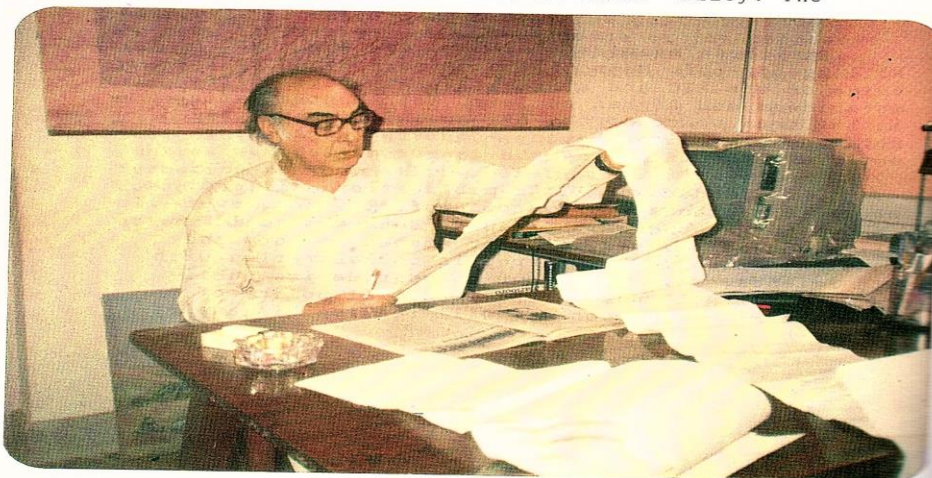
tions.

Finally, the AIC contends that the martyrdom of Prof. Majrooh is not only a disgrace for Peshawarites but also leaves a lasting discredit to those responsible for the safety and protection of Afghan refugees.

* * *

BIOGRAPHY

Sayd Bahauddin Majrooh belonged to a Sayed family of Kunar Province, east of Afghanistan. His father, Sayed Shamsuddin Majrooh, is a poet and writer of Dari and Pashtu languages. His father was deputy prime minister and minister of justice and frontiers during the reign of ex-king Zahir Shah. His grand father, Sayed Hazrat Shah Pacha, was leader of Qaderia Sufi order in Kunar Valley. The

پوهاند مجروح د میاشتنی خپرونی د ایدیت په حال کی

د افغان اطلاعاتی مرکز نړیوال اعتبار او نیک شهرت، میزبان ملک او د هغو د استخباراتو په لاس جوړ شوي تنظیمی لیډرانو ځان ته تر ټولو ستر چلنج بللو. دا مسأله سبب شوه چی پوهاند مجروح ته لیکلي او تلفوني تهدیدونه وشي او تیښتي

ته یی اړ کړي، په داسی حال کی چی د نړی مشهور اروپایی او امریکایی پوهنتونونو په مسلسل ډول پوهاند صاحب ته د استادۍ بی شمارة وړاندیزونه ورکول، او هر وار چی به دی د کومې غونډې د گډون دپاره بهر ته تللو نو د پاتې کیدو بلنې به ورکړل کیدلې. مگر پوهاند صاحب سره د دوستانو د مشورو او ټولو فشارونو سره دا ویل: «ما د دی غریب اولس په مالی مرسته په اروپا کی تحصیلات کړي زه څنگه کولی شم چی په دی اضطراری حالت کی چی افغان اولس زما خدمت ته تر هر وخت ډیر ضرورت لري د تیننتي لار و نیسم خپل سر او خپله کورنۍ وژغوم، زه ددې اولس بچي یم هر څه چی زما په اولس راځي په ما دې هم راشي زه تر دوی بهتر نه یم، زه به دا حقایق وایم که سر مې هم پدی مقدسه لار کی لاړ شی د ویار ځای دی، غیر د الله (ج) د بل هیچا نه ویرزم» پوهاند مجروح به دا خبری په داسی حال کی کولی استخباراتو او دهغوی مزدور تنظیمی افراتیانو تلفونی او لیکلی تهدیدونه ده ته په منظم ډول رسیدل او ده به دا ټول د کورنۍ او دوستانو نه پټ ساتل. د امریکا او نورولویډیزو هیوادونو په وار وار پوهاند مجروح ته د ور پېښ تهدیداتو خبر ورکړی ؤ او د پاکستان نه یی د کورنۍ سره د وتلو امکانات ورته برابر کړل، خو ده دا ټول رد کړل او خپل جهاد ته یې دوام ورکړ. تهدیدونه هغه وخت لا نور زیات شول چی پوهاند صاحب د ۱۹۸۷ په اوړی کی خپله مشهوره سروی (نظر پوښتنه) خپره کړه چی د اولس نه د افغانستان د راتلونکي مشرتابه په باره کی پوښتنه شوې وه. نظر پوښتنه د چترال نه تر کوتي بلوچستان پوری د مهاجرینو په کمپونو د میرمنو په گډون د افغانستان ټولو قومونو او مذهبی اقلیتونو په په گډون په ډیره معیاری ډول تر سره شوه. د نورو پوښتنو په څنگ کی دا چې څوک د افغانستان د ملي مشر یا زعيم په صفت غواړی ځوابونه دا وو:

۷۱.۶۵٪

ظاهر شاه پخواني پادشاه

۱۲.۵۰٪

اسلامی نظام

۱۰.۳۰٪

افغان مسلمان

جهادی قوماندانان

۱.۷۵٪

تنظیمی سیاسی مشران

۰.۴٪

نه پوهيزم

۳.۳۵٪

دی سروی په نړیوله رسنیو کی داسې بی ساری انعکاس وموند چي د پاکستان استخبارات په لاس جوړ شوي تقلبی لیږانو اعتبار یی په ملی او نړیواله سطحه ضرب د صفر کړ. کومو تنظیمی مشرانو چی د استخباراتو نه دری برخي تسحیلاتی او نقدی مرستې تر لاسه کولې جهاد کم مگر خپلمنځي جگړې ډیرې کولې او د افغانستان د قاطع اکثریت د مشرتابه ادعا کوله دې دغه سروی دوی او باداران یی داسې په قهر او غضب کړل چې شپږ میاشتې وروسته د استخباراتو معلومو تنظیمی بی وجدانه او خرڅ شوو نوکرانو په لاس په یی ډیر بزدلانه او نامردانه ډول زما پلار پوهاند ډاکتر سید بهالدین مجروح چی د حقایقو په ښکاره کولو کی د هیڅچا زور ته تسلیم نشو د ۱۹۸۸ د فیروری په ۱۱ مابنم د په افغان اطلاعاتی مرکز کی په شهادت ورسوو.

انا لله و انا اليه راجعون.

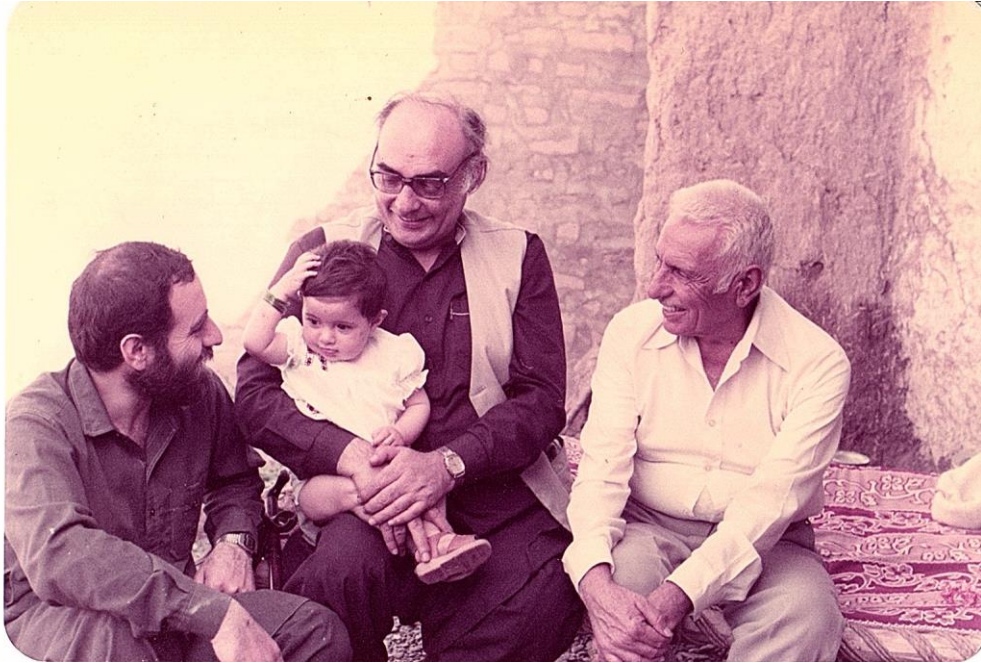
انجینیر سید نعیم مجروح

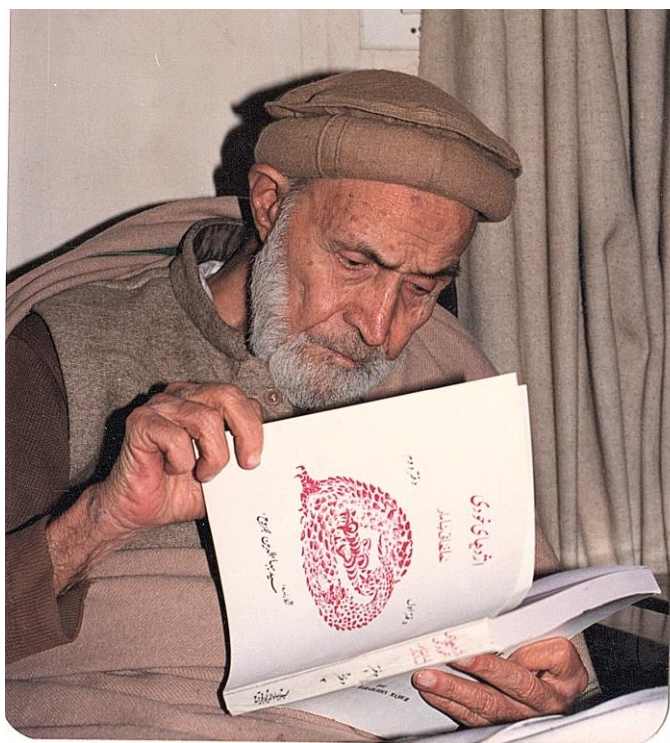
شہید پوهاند مجروح د مرحوم استاد گل پاچا الفت سرہ پہ جرمنی کی

پوهاند مجروح د خپل پلار مرحوم استاد سيد شمس الدين مجروح سره جرمني كې

مرحوم استاد سیدشمس الدین مجروح، شهید پوهاند داکتر سید بهالدین مجروح، انجینیر سید
نعیم مجروح او لور یی ناهید مجروح (څلور نسله) پېښور غریب آباد

ملی شاعر مرحوم حمزه خان شینواری افغان اطلاعاتی مرکز کی

مرحوم حمزه خان شینواری ملی شاعر او مرحوم استاد پسرلی مرحوم سید شمس الدین
مجروح صاحب ته د فاتحی په حال کی، افغان اطلاعاتی مرکز، پېښور

مرحوم قوماندان جلال الدين حقاني مرحوم مجروح صاحب ته فاتحي په حال كي، افغان
اطلاعاتي مركز پيښور

د شهيد پوهاند مجروح د اثر «دبڼمن وپيژنئ» څخه:

افغان مجاهدينو ته

په کومه سخته لاره چې روان ياست، هغه د آزادۍ ستر پړاو ته رسيږي، خو د
لارې په تيت او پاس کې لمړی دبڼمن وپيژنئ، او دوهم د مقصد منزل هير نه
کړئ!

د مقصد منزل کوم دی؟

د مقصد ستر پړاو آزادي ده، او هغه دا ده:

آزاد سر لورې ژوند په آزاد آباد هيواد کې

چا چې په رښتيا سره د خدای (ج) بندگي منلې وي نو د بنده بندگي ته هيڅکله غاړه نشي ايښودای.

د سترو آسماني دينونو او مخصوصاً د اسلام د مبین دين يو بنيادي اصل داسی دی:

د بشري خلقت مبداء، منبع او روستی مرجع يوه معنوي هستي ده، د انسان او د جهان شته والي او موجوديت بي معنی او بي مفهومه نه دی، بلکې د کائناتو په ټول خلقت کې خای او مقام لري، معنی او هدف لري، انسان د يوې بي انتها هسی بنده دی، د ازلي او ابدی خالق مخلوق دی چې مادي او معنوي جهان ئې له نيسته پيدا کړی دی.

نو داسی يو انسان چې خپل طبيعت ته په معنوي ارزښت قايل وي، او د خپل خدای بندگي د زړه له کومي ومي نو بيا د بنده يا د بندگانو مريتوب هيڅکله نشي زغملای.

ستر آسماني دينونه او مخصوصاً د اسلام مبین دين فردي عنصر او فردي اخلاقي شعور ته په ډير ژور ارزښت قائل دی او د خير او شر د تمیز دروند مسؤليت ئې د دی شعور په غاړه ايښودې دی.

د خدای (ج) او د خلکو په مقابل کې دا اخلاقي مسؤليت هر رښتني مؤمن مکلف کړې دی چې د هر هغه سياسي او اجتماعي نظام سره په کلکه وجنگيږي چې د خير او نيکۍ له لارې څخه انحراف کوي او شر او فساد په نړۍ کې خپروي.

د انساني موجوديت هدف او معنی، او د انساني طبيعت وده او تکامل په معنويت او روحانيت کې دی نه په ماديت او ماده پرستی کې.

د انسانيت ښه معيار عدالت او برابري گڼم. د ځمکې په سر بد انسان هغه دی چې د ځان څخه پرته نور جهان نه گوري، ديکتاتوري او استبداد هم له همدی خای نه راپيدا کيږي.

مجاهد زوی ته یوې پښتنې مور پیغام څخه:

ګرانه زویه:

ته سپارلې ما په خدای یی مور دې زار شه

مال د خدای یی هم هغه دې مددګار شه

ستا نه زار شم شهادت که نصیب ستا وي

په دې کار کې به د رب خپله رضا وي

که د ملک نه دې بهر کفر او الحاد کړو

که غازي شولې وطن دې خپل آزاد کړو

نویوه ورځ به د غازیانو لښکر راشي

ته به راشې، بیا به نوې اختر راشي

بیا به ګرځم په دې دښت په دې دمن کی

هسکه غاړه په آزاد آباد وطن کې

ګرانه زویه مور دی زار شه (درخانۍ)

د پوهاند مجروح ستر فلسفي اثر «اژدهای خودی» په باره کی د پوهانو نظریات:

در بین افسانه گویان و داستان سرایان بزرگترین هنرمند کسی است که جهانبینی عصر خود، افکار و نظریات آخرین جهان علم را بزبان شایسته عواطف بیان کند و آنرا در هنر بدرستی تمثیل نماید. به عقیده من ادب و شعر نو همین است. نویسنده این کتاب از عهده این کار توانسته بر آید. این کتاب در محیط ما اثر منحصر به فردی بشمار میرود و بصورت عام هرکس در هر جای هم آنرا فکری بکری خواهد شناخت...

سید شمس الدین مجروح

این اثر فلسفی و ادبی خود خواهی انسان را در انحرافات فکری او خوب به میدان کشیده است...

محمد هاشم میوندوال

«اژدهای خودی» ارمغانی بود و زیبا ارمغان، پر بها جانی و پر ارزش روان، این اثر را که مظهر زیبایی و جلال دل (Human Mind) انسانی است بیش از یکبار خواندم ...

عبدالرحمن پژواک

که څوک غواړي په ځان او جهان کې د اژدها د مرگ په راز پوه شي دا اثر دې په غور مطالعه کړي...

گل پاچا الفت

سید بهالدین مجروح که یگانه فیلسوف و متفکر نیمه دوم قرن بیستم افغانستان است، به شیوه فلاسفه و نویسندگان قرون ۱۷ و ۱۸ فرانسه مخصوصاً آنهایی که قبل از انقلاب کبیر فرانسه افکار و اذهان را برای انقلاب آماده می ساختند، درین نبشته های خود فیلسوفانه در عمق جامعه افغان داخل می شود و معنی زندگی و آزادی را جستجو می کند، نارسایی های که مردم ما در جریان جهاد به آن مواجه می گردیدند، ماهرانه به انتقاد می گیرد...

عبدالحمید مبارز

دانشمند گرامی مجروح!

روی سخن به صبغهء تخیل و شکوه اثر و زیبایی اسلوب بدیع و شیوایی میباشد که خامهء جادو طراز خیال انگیز اثرآفرین تو ایجاد نموده؛ تو با این داستان های مرموز، معانی لطیف را در الفاظ رقیق گنجانیده ای و این خیال بدیع را در کمال تردستی نقش بسته یی. اگر درین داستان رمزی و کنایتی است که در خاطری خاری کارد و در دلی باری آرد، به قضاوت خودت اختصاص بده.

به هرحال و با هر نوع برداشت، این تصویر زیبا را در نگارستان ادب دری از نگاه فصاحت و ابتکار، محلی است عالی و ممتاز و در نگاه سخن شناسان اثری است ارزنده و دلنواز...

حدیث عشق سرکن گر علاج غفلتم خواهی

که این افسانه آتش دارد و من پنبه درگوشم

خلیل الله خلیلی

این کتاب گرچه از روی صورت نثر است، اما در سیرت سراپا کلام رنگین و نقاشی طبیعت و شرح حال دل و تپش دل و هراس جان...

دوکتور روان فرهادی

د پوهاند مجروح لنډه پیژندنه:

شهید داکتر سید بهالدین مجروح د افغانستان د نومیالی شاعر، ادیب او سیاستمدار ښاغلي سید شمس الدین مجروح زوی دی چې دکنړ ولایت د شینگل اولسوالۍ د شینکورک کلي په یوه روحاني کورنۍ کې زیږدلی دی. لمرني تعلیمات یې د شینکورک د کلي په جومات کې سر ته ورسول او د دری مشهور کتابونه لکه گلستان، بوستان او سکندرنامه یې ولوستل. له څه مودې وروسته کابل ته د خپل پلار سره لاړ او د دیارلس کلنۍ په عمر د استقلال د لیسې په څلورم ټولګي کې شامل شو. ۱۹۵۰ کال کې د دغی لیسې د ادب او فلسفې څانګې څخه په لمرۍ درجه فارغ او د هغه وخت د دولت له خوا د عالي تحصیلاتو دپاره فرانسي ته ولیږل شو. د ۱۹۵۲ تر ۱۹۵۸ کال پورې د پاریس په سوربن او بیا مونت پیلیه په پوهنتون کې خپل عالي تحصیلات د روحیاتو او فلسفې په څانګه کې د مافوق لیسانس په درجه سر ته ورسول. په همدې دوره کې یې وکړای شو د آلماني او انګریزي ژبو ادبیات په په غربي آلمان او انګلستان کې سر ته ورسوي. په ۱۹۵۸ کال کې خپل هیواد ته راستون او د کابل پوهنتون د ادبیاتو د پوهنځي استاد او بیا رئیس شو. په ۱۹۶۳-۱۹۶۴ کال کې د کاپیسا ولایت د والي په حیث وظيفه اجرا کړه، د همدې کال په وروستيو کې په غربي آلمان کې دکلتوري رئیس په صفت مقرر شو. پوهاند مجروح د رسمي کار ترڅنګه د خپلې دوکتورا د پاره کار پیل کړ او په ۱۹۶۸ کال کې یې د مونت پیلیه د پوهنتون څخه د ادبیاتو او فلسفې په څانګه کې (د ځان تربیه او زموږ روانشناسي) دوکتورا واخیسته.

په ۱۹۶۹-۱۹۷۲ کال پورې د دوهم ځل لپاره د کابل پوهنتون د ادبياتو پوهنځي کې استاد په حيث مقرر او همدې دوره کې د پوهنځي انتخابي رئيس شو. په ۱۹۷۲-۱۹۷۳ کال کې د افغانستان د تاريخ د ټولنې رئيس و. د ۱۹۷۳-۱۹۷۹ بيا د ادبياتو په پوهنځي کې د فلسفې استاد په صفت وظيفه اجرا کوله. د ۱۹۸۰ کال د فبروري په ۱۲ مه نيټه په افغانستان باندې د روسانو يرغل سره پوهاند مجروح هم د هجرت لاره ونيوله او پاکستان ته يې مهاجرت وکړ. هلته يې د افغان مجاهدينو د مسلحانه جهاد په څنگ کې د فرهنگي جهاد لپاره د «افغان اطلاعاتي مرکز» په نامه د قلمي جهاد دفتر پرانيست او د انگليسي ژبې مياشتنۍ خپرونه يې پيل کړه او تر هغه وخت پورې دوام ور کړ ترڅو په خپل دفتر کې په شهادت ورسيد او قلم يې د لاسه وغورزید. دی که څه هم ژورناليست او خبرنگار نه و خو دا فيصله يې وکړه چې د افغانستان دننه حالاتو څخه نړيوال په واقعي توگه خبر او د روسانو او ددوی د غلامانو ټول فجايع او جنايات برېښي او افشاء کړي.

د پوهاند مجروح آثار:

اژدهای خودی په پنځه جلدو کې
د ځان ځانۍ ښمار د پښتو ژبې د شعر په بڼه (د پښتو ادب کې نوې سبک ابداع)
په فرانسوي ژبه د ځان ځانۍ ښمار (ايگو مانستر)
دښمن وپيژنی مجاهدينو ته خطاب
د جبر او اختيار ديالکتیک
ناشنا سندری (شعرونه)
خپل ځوان مجاهد زوی ته يوې پښتنې مور پيغام (شعرونه)
صوفيزم او متمدنه نړي
مقالې:

به ياد علامه ابو ريحان بيرونی و در جستجوی روحیه تحقیقات علمی او
سيد جمال الدين افغانی و برخورد شرق و غرب
روشنفکران افغان در تبعید
نظری به تاریخ داستان زندگی بودا
پیشنادی در باری کانگرس غرب شناسی
پیام صوفی بت شکن به بت پرستان قرن بیست

د فلسفي لنډ تاريخ
 د اجتماع د علم په باره کې يو څو لمړۍ خبرې
 د مطلق حاکميت نور پرنسپونه
 کارل مارکس سياسي نظريات
 د اوسني ساينس څو فلسفي مفکورې
 علم النفس د هر چا لپاره
 خان خټک دستار نامه د خوشحال
 په پښتو ژبه او ادب کې د نوي اصولو او نوي سبک لارې
 د ادبياتو پوهنځي ريس ښاغلي مجروح د هغې وينا متن چې د جغرافيه موسسې
 پرانيستلو په مناسبت يې وکړه
 په لنډيو کې د پښتني مېرمنې يوه خاصه څېره
 ژباړې:
 د افغانستان د تاريخ مهم خصوصيات
 د نورو ادب
 زه او زما پلار پر لاگر کويست
 نوميالي پوهان: گاليله، البرت کامو، کریتون، سقراط په زندان کې
 (د يادونې وړ ده د پوهاند مجروح د مقالو او ژباړو ټولگه د پوهاند لعل پاچا
 ازمون په زيار د کابل پوهنتون له خوا چاپ ته ورسیده.)

ويرنې (مرثيې)

پښتونخوا کې په نه پس نفعا لجا له
 هم دا يو بهاؤدين ؤ چې رخصت شو
 دپښتون د بدبختۍ نه به څه وایم
 چې غروب ئې دا کوکب د سعادت شو

حمزه شينواري

د وطن د آزادۍ په استقلال ئې
 دگلونو په ځای وینه وشیندله

هغه رڼه مشال بې وخته تيارو ونږد
چې تياره د غلامۍ به ئې غندله

هميش خليل

په سيد پسي دويم فخر افغان وي
چې روان شوي د علمي جهاد سنگر ته
د رسول د زړه ټوټه چې ئې شهيد كړ
په محشر به څنگه گوري پيغمبر ته
صديق پسرلي

نيسټ غم ،، مجروح ،، اكر مقتول شد از تيغ كين
زنده جاويد هرگز مي توان از ياد رفت؟
اي خوش آن عقاب مغروري كه تا هنگام مرگ
فارغ از اندیشه فرعون وهم شداد رفت
محمد اسحق نگارگر

بې له خدايه چې بل چاته بنسټه نشو
هغه قد هغه قامت هغه پيكر لار
دانائي به وايه چاته شي په غاړه
چې دانا د زماني لارو نظر لار
چې دنيايي منتظره د نظر وه
هغه سوچ هغه قلم هغه دفتر لار
عبداللہ غمخور

ته قاتل شوي خو دانش دي قتل نه كړو
مرگيه! هيڅ عقل شعور وژلي نه شي
د عرفان او د عمل مجروح شهيد شو
شه په گور ئې نور دټولو روح شهيد شو
عاصي آشناغري

نیشی د استبداد ئی د احساس سترگی لرندي کړې
لگیا دي د فکرونو کور او کلي وړانوي
چې مجروح غوندي پوهان له منځه باسي افسوس دي
د علم دښمنان د علم ځلي وړانوي
حبيب الله رفيع

هاتف ژغ وکړ چې وای دغه له څه دي
چې په شاني د مجروح پوهان واژه دي
خو په قبر ئی پوهانو داسې وويل
چې نور په مرگ مټين کړل نو مړه نه دي
قندهار اپريدي